

ยุทธศาสตร์แพะแกะ

ปี 2555 – 2559

1. ข้อเท็จจริง

1.1 ด้านการผลิตแพะ

(1) ในปี 2554 ประเทศไทย มีจำนวนแพะ ทั้งหมด 427,567 ตัว โดยรวมกระจายอยู่ตาม ภูมิภาคต่างๆของประเทศ อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง 145,517 ตัว (ร้อยละ 34.03) ภาคใต้ 222,928 ตัว (ร้อยละ 52.13) ภาคเหนือ 42,802 ตัว(ร้อยละ 10.01) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16,320 ตัว(ร้อยละ 3.81)

(2) อัตราการเพิ่มของจำนวนแพะในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ระหว่างปี 2550-2554 ใน

- พื้นที่ภาคกลาง ปี 2550 มี 162,926 ตัว ปี 2554 มี 145,517 ตัว ลดลงจำนวน 17,409 ตัว ลดลงเฉลี่ยจำนวน 4,352 ตัว/ปี หรือ ลดลงร้อยละ 2.51 ต่อปี
- พื้นที่ภาคใต้ ปี 2550 มี 174,052 ตัว ปี 2554 มี 222,928 ตัว เพิ่มรวม 48,876 ตัว เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 12,219 ตัว/ปี หรือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 8.11 ต่อปี
- พื้นที่ภาคเหนือ ปี 2550 มี 86,373 ตัว ปี 2554 มี 42,802 ตัว ลดลงจำนวน 43,571 ตัวลดลงเฉลี่ยปีละ 10,893 ตัว/ปี หรือ ลดลงเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 13.51 ต่อปี
- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2550 มี 21,423 ตัว ปี 2554 มี 16,320 ตัวลดลงจำนวน 5,103 ตัว ลดลงเฉลี่ยปีละ 1,276 ตัว/ปี หรือ ลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 6.45 ต่อปี

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเพิ่มของประชากรแพะในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ในพื้นที่ภาคต่าง ๆ นั้น พบว่า ภาคที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรแพะ คิดเป็นร้อยละต่อปี จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดตามลำดับได้แก่ (1) ภาคใต้ (ร้อยละ 8.11) (2) ภาคกลาง (ร้อยละ -2.51) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ -6.45) (4) ภาคเหนือ (ร้อยละ -13.51) ตามลำดับ

(3) ถ้าเปรียบเทียบประชากรแพะในพื้นที่ สนง. ปศข.ที่ 1 -9 พบว่า ในพื้นที่ สนง. ปศข. ที่ 9 ภาคใต้ตอนล่าง มีจำนวนแพะมากที่สุด มีจำนวนแพะรวม 169,927 ตัว (ร้อยละ 39.74 ของประเทศที่มีรวม 427,567 ตัว) และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรวม 30,595 ราย (ร้อยละ 73.57 ของประเทศที่มีเกษตรกรรวม 41,582 ราย)

(4) พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ในปี 2554 มีการเลี้ยงแพะ จำนวนรวม 169,927 ตัว คิดเป็นร้อยละ 39.74 ของจำนวนแพะทั้งหมดในประเทศจำนวน 427,567 ตัว เกษตรกรเลี้ยงแพะ 30,595 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.57 ของจำนวนของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะของประเทศ รวม 41,582 ราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงแพะมากที่สุดของประเทศ

(5) สถิติจำนวนแพะในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ในปี 2552, ปี 2553, และปี 2554 มีแพะจำนวน 105,005 ตัว, 138,373 ตัว และ 169,927 ตัว ตามลำดับ ในช่วง 3 ปีระหว่าง 2550-ปี 2554 มีการเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นจำนวนมากถึง 64,922 ตัว เฉลี่ยปีละ 21,640 ตัว ส่วนในปี 2550-ปี 2551 มีจำนวนลดลงเล็กน้อย

1.2 การผลิตแพะนม

(1) ในปี 2554 ประเทศไทยมีจำนวนแพะนม ทั้งหมด 33,363 ตัว โดยรวมกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ อยู่ที่พื้นที่ภาคกลาง 20,403 ตัว (ร้อยละ 61.15) ภาคใต้ 8,217 ตัว (ร้อยละ 24.62) ภาคเหนือ 3,405 ตัว (ร้อยละ 10.20) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,338 (ร้อยละ 4.01)

(2) อัตราการเพิ่มจำนวนแพะนมในช่วง 4 ปี ที่ผ่านมา ระหว่างปี 2551-2554 ใน

- พื้นที่ภาคกลาง ปี 2551 มี 19,476 ตัว ปี 2554 มี 20,403 ตัว เพิ่มขึ้นจำนวน 927 ตัว เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 309 ตัว/ปี หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.82 ต่อปี
- พื้นที่ภาคใต้ ปี 2551 มี 2,271 ตัว ปี 2554 มี 8,217 ตัว เพิ่มขึ้นจำนวน 5,946 ตัว เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,982 ตัว/ปี หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 73.06 ต่อปี
- พื้นที่ภาคเหนือ ปี 2551 มี 4,387 ตัว ปี 2554 มี 3,405 ตัว ลดลงจำนวน 982 ตัว ลดลงเฉลี่ย 327 ตัว/ปี หรือ แต่เมื่อคิดเป็นร้อยละ เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.45 ต่อปี เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนจาก ปี 2552-2553 เป็นจำนวนมาก
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2551 มี 3,379 ตัว ปี 2554 มี 1,338 ตัว ลดลงจำนวน 2,041 ตัว ลดลงเฉลี่ย 680 ตัว/ปี หรือ ลดลงร้อยละ 8.83 ต่อปี

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเพิ่มของประชากรแพะนม ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ในพื้นที่ต่างๆ นั้นพบว่า ภาคที่มีการเพิ่มของประชากรแพะนม คิดเป็นร้อยละต่อปี จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ (1.) ภาคใต้ (ร้อยละ 73.06) (2.) ภาคเหนือ (ร้อยละ 24.45) (3.) ภาคกลาง (ร้อยละ 7.82) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (8.83) ตามลำดับ

(3) ถ้าเปรียบเทียบประชากรแพะ นมในพื้นที่ สนง. ปศข. ที่ 1-9 พบว่า ในพื้นที่ สนง. ปศข. ที่ 1 ภาคกลาง มีจำนวนแพะนมมากที่สุด รวม 10,612 ตัว (ร้อยละ 31.80 ของประเทศที่มีรวม 33,363 ตัว) และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนม รวม 312 ราย (ร้อยละ 16.30 ของประเทศที่มีเกษตรกรรวม 1,914 ราย)

(4) พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ใน ปี 2554 มีการเลี้ยงแพะนมจำนวน 5,948 ตัว คิดเป็นร้อยละ 17.82 ของจำนวนแพะนมทั้งหมดในประเทศ จำนวน 33,363 ตัว มี เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนม จำนวน 1,018 คิดเป็นร้อยละ 53.18 ของจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมทั่วประเทศ 1,914 ราย ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ มีการเลี้ยงแพะนมมากที่สุดในประเทศไทย

(5) สถิติจำนวนแพะ นมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ในปี 2552, ปี 2553 และ ปี 2554 มีจำนวนแพะ นม 16,798 ตัว 29,426 ตัว, และ 33,363 ตัว ตามลำดับ ในช่วง 2 ปี ระหว่าง 2552 - ปี 2554 มีการเลี้ยงแพะนมเพิ่มมากขึ้นถึง 16,565 ตัว เฉลี่ยปีละ 8,282 ตัว/ปี ส่วน ปี 2551-ปี 2552 มีจำนวนลดลงเล็กน้อย

(6) พันธุ์แพะ นมที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่มีขนาดเล็กมีขนาดโตเต็มที่ที่มีน้ำหนักตัว 20-25 กิโลกรัม อัตราการเจริญเติบโตที่เลี้ยงในสภาพฟาร์มเกษตรกรประมาณ 50 กรัม/วัน มีอัตราการตายก่อนหย่านมค่อนข้างสูง

(7) การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์แพะนม เป็นงานที่ต้องใช้ระยะเวลานาน เป็นการสร้างพันธุ์แพะ ขึ้นมาอาจใช้เวลา 10 - 15 ปี ขึ้นกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการขยายพันธุ์ และจำนวนแพะ นมที่ใช้ในการสร้างพันธุ์แพะ นมแต่ละรุ่น การวางแผนวิจัยเพื่อหาผลตอบสนองของการคัดเลือก (responses of selection) ความก้าวหน้าทางพันธุกรรม (genetic progress) เป็นต้น

(8) การพัฒนาพันธุ์แพะ นมโดยการผสมเทียม เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสามารถกระจายพันธุ์แพะ นม ได้รวดเร็วและปราศจากโรค การใช้น้ำเชื้อแช่แข็งผสมเทียมเป็นวิธีที่นิยมใช้เพิ่มปริมาณสัตว์ที่มีพันธุ์กรรมดี ข้างพ่อได้เป็นจำนวนมากและมีราคาถูกกว่าเลี้ยงดูพ่อพันธุ์ที่มีราคาแพงไว้คุมฝูง รวมทั้งเป็นการช่วยป้องกันปัญหา เลือดชิด ป้องกันโรคติดต่อทางระบบสืบพันธุ์ ในระยะแรก สหป.ริเริ่มใช้การผสมเทียม ด้วยน้ำเชื้อแช่ แข็งที่ผลิตจากพ่อ พันธุ์แพะเนื้อ/นมจากต่างประเทศ มาใช้บริการผสมเทียมแพะนมของเกษตรกร ในปี 2552

(9) น้ำเชื้อจากแพะนมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มี 5 สายพันธุ์ ได้แก่ ซาแนน ท็อกเกินเบอร์ก อัลไพน์ แองโกลนูเบียน และบอร์ ส่วนผลการผสมเทียม มีการผสมเทียม 359 ตัว แม่แพะ นมตั้งท้อง 134 ตัว (ตรวจด้วยอัลตราซาวด์) อัตราการตั้งท้อง 37.33%

(10) การพัฒนาพันธุ์แพะนมโดยการย้ายฝากตัวอ่อน เป็นเทคโนโลยีที่ใช้เพิ่มจำนวนแพะพันธุ์กรรมดี ทั้งพ่อและแม่ในเวลาอันสั้น มีวิธีโดยย่อ โดยคัดเลือกพ่อแม่ที่มีผลผลิตสูง จากนั้นทำให้แม่แพะ นมตกไข่ พร้อมกันหลายๆใบ แล้วให้ผสมพ่อพันธุ์เก็บตัวอ่อนโดยวิธีผ่าตัดหลังการผสม 7 วัน นำตัวอ่อนไปฝากใน ปีกมดลูกของ แพะนมตัวรับที่มีผลผลิตต่อยกว่า เพื่อให้ตั้งท้องและคลอดลูกแทนแม่แพะ นมเจ้าของตัวอ่อน ลูก ที่เกิดสามารถนำไปเป็นพ่อแม่พันธุ์ปรับปรุงพันธุ์ในฝูง ซึ่งจะยกระดับสายสายเลือดของแพะนมในฝูงได้

(11) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สหป.ได้เก็บตัวอ่อนจากแพะ นม 84 ตัว ได้ตัวอ่อนคุณภาพนำไป ย้ายฝากได้ 881 ใบ เฉลี่ย 10.5 ใบ/ตัว นอกจากนี้มีการฝากตัวอ่อนสดในตัวรับ 148 ตัว ตั้งท้อง 95 ตัว (ร้อยละ 84.2) รวมทั้งฝากตัวอ่อนแช่แข็ง ในตัวรับ 146 ตัว ตั้งท้อง 60 ตัว (ร้อยละ 41.1)

(12) โรคที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงแพะ นม ได้แก่ โรคบรูเซลลิส โรค CAE รวมทั้งได้แจ้ง แนวทาง มาตรการในการดูแลควบคุมป้องกันโรคบรูเซลลิส โรคในแพะ นม หลักเกณฑ์การรับรองและการรักษา สถานภาพฟาร์มปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยด้วย

1.3 การตลาดแพะเนื้อและแพะนม

(1) แพะเนื้อ มีรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นแพะมีชีวิต อาหารสำเร็จรูปจากเนื้อแพะ และผลิตภัณฑ์ จากหนังแพะ ส่วนราคาจำหน่าย แพะมีชีวิตในภาคใต้ราคา 80 – 200 บาท/กิโลกรัม ในภาคกลางและภาคเหนือ ราคาต่ำกว่า 100 บาท/กิโลกรัม ซึ่งจะแพงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ในด้านช่องทางจำหน่าย ได้แก่ การจำหน่าย ผ่านพ่อค้ารวบรวม การซื้อโดยตรงจากผู้เลี้ยงและการขายปลีก

(2) แพะนมมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ นมแพะพาสเจอร์ไรส์ และเครื่องสำอาง ส่วนราคา จำหน่าย จะแตกต่างกันตามลักษณะบรรจุภัณฑ์ ในด้านช่องทางการจำหน่าย มีการจำหน่ายตรงและจำหน่ายผ่าน ตัวแทนจำหน่าย (ร้านค้า, ตัวแทน)

การบริโภคเนื้อแพะ (Goat meat consumption)

ในพื้นที่เขต 9 ประกอบด้วย 7 จังหวัด มีข้อมูลแสดงเป็นตัวเลขจากการรายงานข้อมูลของ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา สามารถประมาณการแสดงการบริโภคเนื้อแพะในรอบปีที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2554-กันยายน 2555 มีโรงฆ่าแพะที่ได้รับมาตรฐานและไม่ได้รับมาตรฐาน จำนวน 1 โรง มีจำนวน แพะที่เข้าโรงฆ่าเฉลี่ย 8,415 ตัว : ปี คิดเป็น 701 ตัว : เดือน และมีปริมาณการบริโภคเนื้อแพะทั้งหมด เฉลี่ย 86,880 กก. : ปี คิดเป็น 86.88 ตัน : ปี ทั้งนี้จังหวัดยะลา มีประชากร 469,726 คน คิดเฉลี่ย บริโภคเนื้อแพะ 184 กรัม/คน (ข้อมูล : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา กันยายน 2555)

1.4 ด้านการผลิตแกะ

(1) ในปี 2554 ประเทศไทย มีจำนวนแกะ ทั้งหมด 51,735 ตัว โดยรวมกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ อยู่ในพื้นที่ ภาคกลาง 15,027 ตัว (ร้อยละ 29.04) ภาคใต้ 29,910 ตัว (ร้อยละ 57.81) ภาคเหนือ 4,628 ตัว (ร้อยละ 8.94) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2,170 ตัว (ร้อยละ 4.19)

(2) อัตราการเพิ่มของจำนวนแกะในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ระหว่าง ปี 2550-2554 ใน

- พื้นที่ภาคกลาง ปี 2550 มี 20,984 ตัว ปี 2554 มี 15,027 ตัว ลดลงจำนวน 5,957 ตัว ลดลงเฉลี่ย 1,489 ตัว/ปี หรือ ร้อยละ 7.23 ต่อปี

- พื้นที่ภาคใต้ ปี 2550 มี 20,320 ตัว ปี 2554 มี 29,910 ตัว เพิ่มขึ้นจำนวน 9,590 ตัว เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2,398 ตัว/ปี หรือ ร้อยละ 12.55 ต่อปี

- พื้นที่ภาคเหนือ ปี 2550 มี 6,714 ตัว ปี 2554 มี 4,628 ตัว ลดลงจำนวน 2,086 ตัว ลดลงเฉลี่ย 522 ตัว/ปี หรือ ร้อยละ 7.75 ต่อปี

- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2550 มี 2,945 ตัว ปี 2554 มี 2,170 ตัว ลดลงจำนวน 775 ตัว ลดลงเฉลี่ย 194 ตัว/ปี แต่เมื่อคิดเป็นร้อยละ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 23.45 เนื่องจาก ระหว่าง ปี 2552 – 2553 มีจำนวนเพิ่มขึ้นสูง

เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรแกะในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ในพื้นที่ ภาค ต่างๆ นั้น พบว่า ภาคที่มีการเพิ่มของประชากรแกะ คิดเป็นร้อยละ ต่อปี จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามลำดับได้แก่ (1.) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.45 เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นมากในระหว่างปี) (2.) ภาคใต้ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.55) (3.) ภาคกลาง (ลดจลร้อยละ 7.23) (4.) ภาคเหนือ (ลดจลร้อยละ 7.75) ตามลำดับ

(3) ถ้าเปรียบเทียบประชากรแกะในพื้นที่ สนง. ปศข. ที่ 1-9 พบว่า ในพื้นที่ สนง. ปศข. ที่ 9 ภาคใต้ตอนล่าง มีจำนวนแกะมากที่สุด มีจำนวนแกะ รวม 29,130 ตัว (ร้อยละ 56.30 ของประเทศที่มีรวม 51,735 ตัว) และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแกะ รวม 5,531 (ร้อยละ 89.33 ของประเทศที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแกะรวม 6,191 ราย)

(4) พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ใน ปี 2554 มีการเลี้ยง แกะ จำนวน รวม 29,130 ตัว คิดเป็น ร้อยละ 56.30 ของจำนวนแกะทั้งหมดในประเทศ จำนวน 51,735 ตัวเกษตรกรผู้เลี้ยงแกะ 5,531 ราย คิดเป็น ร้อยละ 89.33 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแกะทั่วประเทศ รวม 6,191 ราย ซึ่งเป็นพื้นที่ ๆ มีการเลี้ยงแกะมากที่สุดของประเทศ

(5) สถิติจำนวนแกะในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง 7 จังหวัด ใน ปี 2552, ปี 2553 และ ปี 2554 มีจำนวน แกะ 16,690 ตัว, 22,530 ตัว, และ 29,130 ตัว ตามลำดับ ในช่วง 3 ปี ระหว่าง 2552-2554 มีการเลี้ยงแกะเพิ่มมากขึ้นจำนวน 12,440 ตัว เฉลี่ย ปีละ 4,146 ส่วนใน ปี 2550-2551 มีจำนวนลดลงเล็กน้อย

1.5 ด้านสุขภาพแพะแกะ

- 1) โรคแท้งติดต่อในแพะแกะ โดยเชื้อก่อโรคนิวโรคชนิด *Brucella melitensis* นอกจากทำให้แพะแกะผสมไม่ติดแล้ว ยังสามารถติดต่อมายังมนุษย์ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากน้ำนมแพะที่เป็นโรค
- 2) การเฝ้าระวังป้องกันโรคแท้งติดต่อ กระทำได้โดยการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์อย่างเข้มงวด ไม่นำสัตว์ที่ไม่ทราบสถานะของโรคเข้าเลี้ยงรวมฝูง การทดสอบโรค การคัดกรองสัตว์ที่ให้ผลบวกออกจากฝูง แล้วสร้างฟาร์มปลอดโรคขึ้น จากนั้นให้ดำเนินการอย่างเข้มงวดในการนำสัตว์เข้าออกฟาร์ม เพื่อคงสถานะปลอดโรค
- 3) นอกจากโรคแท้งติดต่อที่ทำให้ผลผลิตตกต่ำแล้ว โรคข้ออักเสบและสมองอักเสบในแพะ (CAE) นับว่าเป็นโรคที่สำคัญอีกโรคหนึ่งที่ทำให้การเจริญเติบโตของแพะลดลง บางครั้งอาจทำให้ลูกสัตว์ตายได้

1.6 สถานการณ์ข้อมูลทั่วไปของแพะในพื้นที่เขต 9

สำหรับข้อมูลสถานการณ์ทั่วไปในภาพรวมของการเลี้ยงแพะในพื้นที่เขต 9 ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล พัทลุง ตรัง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญด้านต่างๆ ดังนี้

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาชีพการเลี้ยงแพะ

ในพื้นที่เขต 9 มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาชีพการเลี้ยงแพะรวมทั้งหมดจำนวน 78 กลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มทั้งหมดจำนวน 800 ราย และมีจำนวนแพะทั้งสิ้น 9,428 ตัว และสามารถจำแนกข้อมูลเป็นรายจังหวัด ดังตาราง

ตาราง ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอาชีพการเลี้ยงแพะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม (กลุ่ม)	จำนวนสมาชิกกลุ่ม (ราย)	จำนวนแพะ (ตัว)
1	นราธิวาส	13	106	3,229
2	ปัตตานี	23	227	1,443
3	ยะลา	6		
4	สงขลา	26	331	2,996
5	สตูล	6	85	962
6	ตรัง	4	51	798
7	พัทลุง	-	-	-
รวม		78	800	9,428

2) เกษตรกรเครือข่ายเลี้ยงแพะ-แกะ

ในพื้นที่เขต 9 มีเกษตรกรเครือข่ายเลี้ยงแพะ-แกะ รวมทั้งหมด 507 ราย และมีจำนวนแพะทั้งสิ้น 14,473 ตัว ดังตาราง

ตาราง เกษตรกรเครือข่ายเลี้ยงแพะ-แกะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนสมาชิกกลุ่ม (ราย)	จำนวนแพะ- แกะ (ตัว)
1	นราธิวาส	14	6,458
2	ปัตตานี	12	1,239
3	ยะลา	6	195
4	สงขลา	30	200
5	สตูล	397	5,133
6	ตรัง	20	555
7	พัทลุง	28	693
รวม		507	14,473

3) ฟาร์มปลอดโรค

ในพื้นที่เขต 9 มีฟาร์มปลอดโรครวมทั้งสิ้น 115 ฟาร์ม โดยจังหวัดที่มีจำนวนฟาร์มปลอดโรคมากที่สุดคือจังหวัดสตูล มีมากถึง 86 ฟาร์ม และกระจายในจังหวัดต่างๆ ดังตาราง

ตาราง ฟาร์มปลอดโรค

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนฟาร์ม
1	นราธิวาส	3
2	ปัตตานี	8
3	ยะลา	9
4	สงขลา	9
5	สตูล	86
6	ตรัง	-
7	พัทลุง	-
รวม		115

4) ฟาร์มแพะมาตรฐาน

ในพื้นที่เขต 9 มีฟาร์มแพะมาตรฐานรวมทั้งสิ้น 27 ฟาร์ม โดยจังหวัดปัตตานีมีจำนวนฟาร์มแพะมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 12 ฟาร์ม รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส จำนวน 9 ฟาร์ม และจังหวัดสตูล จำนวน 5 ฟาร์ม ดังตาราง

ตาราง ฟาร์มแพะมาตรฐาน

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนฟาร์ม
1	นราธิวาส	9
2	ปัตตานี	12
3	ยะลา	1
4	สงขลา	-
5	สตูล	5
6	ตรัง	-
7	พัทลุง	-
รวม		27

5) ฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์แพะ

ในพื้นที่เขต 9 มีฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์แพะรวมทั้งสิ้น 99 ฟาร์ม โดยจังหวัดสตูลมีฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์แพะ มากที่สุด จำนวน 37 ฟาร์ม รองลงมาคือจังหวัดสงขลา จำนวน 35 ฟาร์ม และจังหวัดปัตตานี จำนวน 25 ฟาร์ม ดังตาราง

ตาราง ฟาร์มผลิตและกระจายพันธุ์แพะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนฟาร์ม
1	นราธิวาส	1
2	ปัตตานี	25
3	ยะลา	-
4	สงขลา	35
5	สตูล	37
6	ตรัง	1
7	พัทลุง	-
รวม		99

6) ฟาร์มตัวอย่าง ฟาร์มสาธิต

ในพื้นที่เขต 9 มีจำนวนฟาร์มตัวอย่าง ฟาร์มสาธิต รวมทั้งสิ้น 36 ฟาร์ม โดยจังหวัดสตูลมีมากที่สุดจำนวน 17 ฟาร์ม รองลงมาคือจังหวัดสงขลา 10 ฟาร์ม และจังหวัดนราธิวาส 5 ฟาร์ม ดังตาราง

ตาราง ฟาร์มตัวอย่าง ฟาร์มสาธิต

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนฟาร์ม
1	นราธิวาส	5
2	ปัตตานี	-
3	ยะลา	2
4	สงขลา	10
5	สตูล	17
6	ตรัง	2
7	พัทลุง	-
รวม		36

7) โรงเชือด/ชำแหละแพะ

ในพื้นที่เขต 9 มีจำนวนโรงเชือด/ชำแหละแพะ รวมทั้งสิ้น 2 โรง ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และปัตตานี จังหวัดละ 1 โรง ดังตาราง

ตาราง โรงเชือด/ชำแหละแพะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนโรงเชือด
1	นราธิวาส	-
2	ปัตตานี	1
3	ยะลา	-
4	สงขลา	-
5	สตูล	1
6	ตรัง	-
7	พัทลุง	-
รวม		2

8) เชียงจำหน่ายเนื้อแพะ

ในพื้นที่เขต 9 มีจำนวนเชียงจำหน่ายเนื้อแพะ รวมทั้งสิ้น 2 โรง ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และปัตตานี จังหวัดละ 1 โรง ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนโรงเชือด/ชำแหละแพะในพื้นที่ ดังตาราง

ตาราง เชียงจำหน่ายเนื้อแพะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนเชียง
1	นราธิวาส	-
2	ปัตตานี	1
3	ยะลา	-
4	สงขลา	-
5	สตูล	1
6	ตรัง	-
7	พัทลุง	-
รวม		2

9) ร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารเมนูที่ปรุงด้วยเนื้อแพะ

ในพื้นที่เขต 9 มีร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารเมนูที่ปรุงด้วยเนื้อแพะจำนวน 3 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดสตูล ดังตาราง

ตาราง ร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารเมนูที่ปรุงด้วยเนื้อแพะ

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนร้าน
1	นราธิวาส	-
2	ปัตตานี	-
3	ยะลา	-
4	สงขลา	-
5	สตูล	3
6	ตรัง	-
7	พัทลุง	-
รวม		3

1.7 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพ (SWOT Analysis) ของการเลี้ยงแพะแกะ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

(1) จุดแข็ง (Strengths)

1) แพะแกะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เกษตรกรสามารถเลี้ยงได้ในครัวเรือนแม้มีพื้นที่ไม่มากนัก โดยอาจเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมได้ การเลี้ยงแพะแกะใช้เงินลงทุนต่ำเมื่อเทียบกับการเลี้ยงโคกระบือ มีความเสี่ยงในการลงทุนน้อยและให้ผลตอบแทนสูง เนื่องจากแพะแกะเป็นสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้เร็วและใช้ระยะเวลาเลี้ยงสั้นก็สามารถขายส่งตลาดได้แล้ว

2) อาชีพการเลี้ยงแพะแกะสอดคล้องกับวิถีชีวิต ศาสนาและประเพณีของชุมชนชาวมุสลิม ซึ่งมีประชากรสูงมากในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

3) เกษตรกรมีความพร้อมที่จะเลี้ยงแพะแกะ ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยแต่ก็อยากจะทำแพะแกะเพิ่มหากมีโอกาส

4) ผลผลิตแพะแกะในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างไม่เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่ต้องนำเข้าจากตอนบนของประเทศและราคาแพะแกะในพื้นที่สูงกว่าภูมิภาคอื่นจึงเป็นที่สนใจให้มีการเลี้ยงแพะแกะ

(2) จุดอ่อน (Weaknesses)

1) ปัญหาด้านการผลิตที่สำคัญคือยังมีแหล่งผลิตแพะแกะพันธุ์ดีหรือแพะแกะที่จะเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการเลี้ยงเป็นการค้ามักประสบปัญหาในการรวบรวมสัตว์

2) ลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างไม่เหมาะกับแพะแกะเนื่องจากมีความชื้นสูงทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพของแพะแกะ เช่น เป็นหวัด ปอดบวม พยาธิภายใน เป็นต้น

3) เกษตรกรในพื้นที่ยังมีการเลี้ยงแพะแกะตามวิถีชีวิตอย่างเดิมไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และไม่นิยมปลูกหญ้าเสริมสำหรับการเลี้ยงแพะแกะทำให้อาหารสัตว์ไม่เพียงพอและมีคุณภาพต่ำ

4) เกษตรกรขาดแคลนพันธุ์พืชอาหารสัตว์และไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดหาพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพ

5) มีปัญหาด้านการตลาดหลายประการ เช่น ไม่มีระบบตลาดที่ชัดเจน แหล่งข้อมูลด้านการตลาดมีน้อยปริมาณและคุณภาพของแพะแกะไม่แน่นอนทำให้นักธุรกิจไม่กล้าที่จะลงทุนทั้งด้านการเลี้ยงและการแปรรูปสินค้าอาหารจากแพะแกะ ขาดการสนับสนุนและการพัฒนาด้านการตลาดจากภาครัฐ รวมถึงเนื้อแพะแกะยังมีการบริโภคไม่แพร่หลาย ส่วนมากจะนิยมบริโภคในกลุ่มคนมุสลิมและคนจีนบางส่วน ซึ่งคนทั่วไปยังเห็นว่าเนื้อแพะแกะมีกลิ่นสาบ

6) ระบบการเลี้ยงยังไม่มาตรฐาน ไม่มีโรงฆ่าชำแหละและเย็บจำหน่ายเนื้อแพะแกะที่ถูกสุขลักษณะทำให้ผู้บริโภคขาดความมั่นใจ

7) การขับเคลื่อนเครือข่ายแพะแกะยังไม่ครอบคลุมและไม่เข้มแข็ง รวมทั้งขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ

8) ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเลี้ยงแพะแกะในระบบการค้าและอุตสาหกรรม

(3) โอกาส (Opportunities)

1) หน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ และกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน มีนโยบายภาครัฐที่สำคัญ เช่น นโยบายกำหนดให้แพะแกะเป็นสินค้าในยุทธศาสตร์ นโยบายพัฒนาแพะแกะนำพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายรัฐส่งเสริมสินค้าฮาลาล ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสที่สำคัญในการสนับสนุนการเลี้ยงแพะแกะของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- 2) หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสร้างและพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะแกะให้เข้มแข็ง
- 3) ผลผลิตจากแพะแกะสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย และเป็นสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการบริโภคสินค้าสุขภาพ
- 4) นอกจากการผลิตแพะแกะไม่เพียงพอต่อความต้องการในพื้นที่แล้ว กลุ่มประเทศมุสลิมยังมีความต้องการสินค้าแพะแกะและผลิตภัณฑ์สำหรับการอุปโภคและบริโภค
- 5) นโยบายส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อผลิตพลังงานทดแทน ทำให้มีวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นจากทางใบปาล์มที่เกษตรกรต้องตัดทิ้งและกากปาล์มจากการสกัดน้ำมัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งเสริมการเลี้ยงแพะแกะในรูปแบบฟาร์มเพื่อการค้า
- 6) การเลี้ยงแพะแกะช่วยสนับสนุนนโยบายลดภาวะโลกร้อน และสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีโดยมูลแพะแกะ
- 7) กรมปศุสัตว์มีการจัดตั้งศูนย์/สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ยะลาและปัตตานี ซึ่งเป็นแหล่ง ผลิตแพะพันธุ์ดีและเป็นแหล่งศึกษาวิจัยพัฒนาการเลี้ยงแพะแกะ รวมถึงในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโครงการฟาร์มตัวอย่างของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

(4) อุปสรรค (Threats)

- 1) มีการลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านทำให้เสี่ยงต่อการควบคุมโรค
- 2) ผู้บริโภคมีความรู้และทัศนคติในการบริโภคแพะและผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้อง
- 3) การบริโภคแพะแกะส่วนใหญ่ยังอยู่เฉพาะในบางกลุ่ม
- 4) ปัญหาโรคระบาดสำคัญต่อการเลี้ยงแพะ (แท้งติดต่อ และ CAE)
- 5) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 6) การลักลอบการเคลื่อนย้ายสัตว์ระหว่างเขต
- 7) การขยายของเมืองและพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ลดพื้นที่เลี้ยงแพะแกะ

2. วิสัยทัศน์

- พัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะให้ยั่งยืน และมีคุณภาพสู่ตลาดฮาลาล เพียงพอต่อการบริโภค และส่งออกได้

3. พันธกิจ

- 1) เพิ่มปริมาณการเลี้ยงแพะและพัฒนาคุณภาพผลผลิตจากการเลี้ยงแพะ
- 2) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร เครือข่าย และชมรมผู้เลี้ยงแพะ
- 3) พัฒนาและเพิ่มจำนวนฟาร์มแพะมาตรฐานและโรงฆ่าแพะมาตรฐานให้มากขึ้น
- 4) ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะภายในประเทศให้มากขึ้น
- 5) การผลิตแพะและผลิตภัณฑ์แพะที่มีความปลอดภัยทางอาหารและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค
- 6) พัฒนาระบบการตลาดภายในประเทศเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศ
- 7) เพิ่มปริมาณประเภทของผลิตภัณฑ์จากแพะและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของ
- 8) ประสานความร่วมมือทางด้านการผลิต แปรรูปและการตลาดสินค้าฮาลาลในพื้นที่ภูมิภาคและระหว่างประเทศ กับหน่วยงานของ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการต่างประเทศ

4. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรเกษตรกรและเครือข่าย
- 2) เพื่อเพิ่มปริมาณแพะและผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการบริโภคและส่งออก
- 3) เพื่อส่งเสริมการบริโภคและพัฒนาระบบการตลาด
- 4) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
- 5) เพื่อพัฒนาระบบการผลิตแพะและผลิตภัณฑ์แพะให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน

5. เป้าหมาย

- 1) ประชากรแพะในพื้นที่เขต 9 เพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5
- 2) มีเครือข่ายหรือชมรมผู้เลี้ยงแพะประจำจังหวัดไม่ต่ำกว่า 7 จังหวัด
- 3) มีฟาร์มแพะที่ผ่านการรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐานจำนวน 91 แห่ง
- 4) ให้การรับรองฟาร์มปลอดโรค布鲁เซลโลซิส 363 แห่ง และฟาร์มปลอดโรค CAE 363 แห่ง

6. ยุทธศาสตร์

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์หลัก จำนวน 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ประเด็นยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (2) ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอได้มาตรฐานและปลอดภัย
- (3) ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริโภคและพัฒนาระบบการตลาดสู่อุตสาหกรรมฮาลาล

7. กลยุทธ์

ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์

1. กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
2. กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาด
3. กลยุทธ์การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการเลี้ยงแพะ
4. กลยุทธ์การเร่งรัดพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณอาหารแพะ
5. กลยุทธ์พัฒนาระบบการผลิตแพะและผลิตภัณฑ์แพะให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน
6. กลยุทธ์การส่งเสริมการบริโภคและพัฒนาระบบการตลาด

โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ มีรายละเอียด ได้แก่

1. ประเด็นยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.1 กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

- 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงแพะ(๗ศข.9)
- 2) โครงการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อรองรับอุตสาหกรรมฮาลาล(๗ศข.9)
- 3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงแพะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (แพะนมรายย่อย และแพะเนื้อรายย่อย) (๗ศข.9)
- 4) โครงการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (ศวท.นราธิวาส)
- 5) โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการผสมเทียมแพะ (ศวท.นราธิวาส)
- 6) โครงการหน่วยพัฒนาแพะเคลื่อนที่ศวท.นราธิวาส)

- 7) โครงการพัฒนาสุขภาพแพะ(ศวท.นราธิวาส)
- 8) โครงการจัดทำพืชอาหารสัตว์สวนศรี(ศวท.นราธิวาส)
- 9) โครงการจัดตั้งศูนย์ผลิตและกระจายแพะพันธุ์ดี(ศวท.นราธิวาส)
- 10)โครงการพัฒนาระบบการผลิตและการแปรรูปนมแพะ(ศวท.นราธิวาส)
- 11)โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแกะ (ศูนย์กระจายพันธุ์) (ปศข.9)
- 12)โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ (ปศจ.ปัตตานี)
- 13)โครงการเลี้ยงแพะเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและต้านภัยยาเสพติด (ปศจ.ยะลา)
- 14)โครงการเพิ่มทักษะอาชีพเยาวชนปศุสัตว์ (ปศจ.ยะลา)
- 15)โครงการขยายผลเครือข่ายแพะนม (ปศจ.ยะลา)
- 16)โครงการยกระดับการผลิตแกะ (ปศจ.ยะลา)
- 17)โครงการวิจัยรูปแบบการเลี้ยงแพะที่เหมาะสมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 18)โครงการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงแกะ
- 19)โครงการวิจัยความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่ออาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อฮาลาล
- 20)โครงการวิจัยความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่ออาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อรายย่อย

1.2 กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาด

- 1) โครงการขยายผลการส่งเสริมพัฒนาการเลี้ยงแพะนมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปศข.9)
- 2) โครงการสัมมนาธุรกิจแพะนมสำหรับเกษตรกรและผู้ประกอบการผู้ประสบความสำเร็จในอดีต(ปศข.9)
- 3) โครงการขยายผลแพะนมเกษตรกรมีอาชีพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้(ปศข.9)

2.ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย

2.1 กลยุทธ์การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการเลี้ยงแพะ

- 1) โครงการผลิตแพะนมพันธุ์ดีใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ (ปศข.9)

2.2 กลยุทธ์การเร่งรัดพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณอาหารแพะ

2.3 กลยุทธ์พัฒนาระบบการผลิตแพะและผลิตภัณฑ์แพะให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน

- 1) โครงการเพิ่มศักยภาพแพะเนื้อเพื่อผลิตอาหารฮาลาล (ปศข.9)
- 2) โครงการกระจายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์แกะรองรับสินค้าฮาลาลในจังหวัด (ปศข.9)
- 3) โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตแกะสำหรับเกษตรกรเพื่อรองรับการผลิตสินค้าฮาลาล (ปศข.9)
- 4) โครงการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์แกะโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อยกระดับสินค้าฮาลาล (ปศข.9)
- 5) โครงการกระจายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์แกะรองรับสินค้าฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปศข.9)
- 6) โครงการพัฒนาสุขภาพแพะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ปศข.9)
- 7) โครงการฟาร์มมาตรฐานแพะแกะคุณภาพมุ่งสู่อาหารปลอดภัย (ปศข.9)
- 8) โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการผลิตแพะจังหวัดพัทลุง (สนง.ปศจ.พท) (งบกลุ่มจังหวัด)
- 9) โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการผลิตแพะจังหวัดพัทลุง (สนง.ปศจ.พท) (งบจังหวัด)
- 10) โครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ตอนล่าง (ปศข.9)
- 11) โครงการพัฒนาเพิ่มปริมาณและวัตถุดิบด้านฮาลาลในพื้นที่ (ปศข.9)
- 12) โครงการสร้างฟาร์มแพะเนื้อมาตรฐาน (ปศข.9)

3. ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริโภคและพัฒนาระบบการตลาด

- 1) โครงการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์แพะแกะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปศข.9)
- 2) โครงการศูนย์อาหารฮาลาลจังหวัดสตูล (ปศข.9)
- 3) โครงการศึกษาระบบการตลาดแพะและผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ภาคใต้และประเทศมาเลเซีย (ศวท.นราธิวาส)
- 4) โครงการสร้างฟาร์มปลอดโรคทั้งติดต่อกันแพะแกะเพื่อการส่งออกระดับ B และระดับ A (ปศข.9)

8. กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ควรมี องค์กร กลไกบริหารและวิธีปฏิบัติที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

1) **องค์กรระดับชาติ** ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาแพะ และผลิตภัณฑ์เป็นองค์กรกลางในการประสาน จัดทำนโยบายแผนงานโครงการ ร่วมกับหน่วยงานและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมี กรมปศุสัตว์รับผิดชอบและ ประสานด้านงบประมาณ และด้านการบริหารและกลั่นกรอง นโยบายแผนปฏิบัติงานและการดำเนินงานในแต่ละปีให้เป็นระบบ

2) **องค์กรระดับภูมิภาค** ในแต่ละภูมิภาค ควรมีคณะทำงานพัฒนาแพะและผลิตภัณฑ์ระดับภาคที่มี ตัวแทนจากภาครัฐการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ เป็นคณะทำงานเพื่อร่วมระดมความคิดเห็น จัดทำแผน ประสานงาน แก้ไขปัญหา และจัดทำแนวทางการ พัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

3) **กลไก** ควรจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแพะระดับประเทศ แผนพัฒนาแพะระดับภูมิภาคตลอดจน การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อการของงบประมาณจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตลอดจนนโยบายของรัฐและความต้องการของเกษตรกร ภาวะด้านการตลาดและความต้องการในการบริโภคแพะในพื้นที่ภูมิภาค

4) **การบริหารแผน** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำเป็นต้องยึดหลัก 3 ประการคือ

4.1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในคณะกรรมการพัฒนาแพะ และผลิตภัณฑ์โดยมอบภาระกิจและอำนาจด้านการบริหารงานและด้านการจัดการวิชาการแบบครบวงจรรวมทั้งบุคลากรที่จำเป็นทั้งนี้เพื่อหลักเอกภาพและ ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ

4.2 วางระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละปีเพื่อเสนอผลความก้าวหน้าตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคประกอบการวินิจฉัยและสั่งการของกรมปศุสัตว์และองค์กรระดับชาติและระดับภูมิภาค ตามข้อ1. และข้อ2

4.3 สร้างเครือข่าย (Network) ระหว่างภาครัฐ เอกชน และกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เป็นจุดร่วมในการ แลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรค ความต้องการและแนวทางการพัฒนาที่จะดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เป็นไปด้วย ความสำเร็จ

5) **วิธีปฏิบัติ** เพื่ออำนวยความสะดวกให้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการบริหารแผนบังเกิดประสิทธิภาพสูง สมควรกำหนดนโยบายวิธีปฏิบัติดังนี้

5.1 ด้านการเงิน เน้นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการลงทุนโดยเฉพาะของผู้ประกอบการ ภาคเอกชนและกลุ่มเกษตรกรเพื่อพิจารณาปรับปรุงการกำหนดเกรดและราคาซื้อขายและเพื่อสร้างความ เชื่อมโยงในระบบการผลิตระหว่างเกษตรกรรายย่อยกับผู้ผลิต

5.2 ด้านบุคลากร ปรับปรุงระบบงานรวมทั้งฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถรองรับภาระกิจที่ปรับเปลี่ยน บทบาทเป็นผู้สนับสนุนและประสานงานกลั่นกรอง คัดเลือกและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรของเกษตรกรที่ สนใจจริงๆ ที่จะเข้าร่วมในโครงการให้เข้มแข็งเพื่อให้เป็นรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.3 ด้านการบริหาร ประกอบด้วยการวางแผนปฏิบัติงาน การกำหนดพื้นที่เป้าหมายและการ ปฏิบัติงานภายใต้กรอบนโยบายฯลฯ ข้างต้น โดยดำเนินการในเชิงระบบรวมทั้งประกอบด้วยระบบย่อยหลาย ระบบผสมผสานเข้าด้วยกันและมอบหมายความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตาม โครงการให้ ชัดเจนเป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดให้แผนงานติดตามและประเมินผลสำเร็จอย่างใกล้ชิดครบถ้วน

9. ทิศทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเลี้ยงแพะแกะสู่เชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม

ในการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงแพะแกะเนื้อในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จากผลการวิเคราะห์ สามารถสรุปเป็นแนวทางได้ 5 ประการ

1. **ด้านการปรับปรุงพันธุ์** ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุงพันธุ์แพะแกะในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นพันธุ์พื้นเมืองหรือลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง เพื่อให้ได้แพะแกะที่มีคุณภาพ อัตราการเจริญเติบโตสูง ให้ผลตอบแทนสูงและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค โดยกรมปศุสัตว์ต้องผลิตพ่อแม่พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการใช้ปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องนำเข้าแพะแกะพันธุ์ดีจากต่างประเทศ และการนำเทคโนโลยี เช่นการผสมเทียม การย้ายฝากตัวอ่อนมาช่วยในการปรับปรุงพันธุ์ นอกจากนี้ต้องจัดตั้งศูนย์บำรุงพันธุ์แพะแกะของเอกชนในควมรับรองของกรมปศุสัตว์ เพื่อเร่งขยายแพะแกะพันธุ์ดีให้เพียงพอและทันต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

2. **ด้านอาหารสัตว์** เนื่องจากพื้นที่ของเกษตรกรมีอยู่อย่างจำกัดและส่วนใหญ่จะใช้ในการปลูกพืชผลการเกษตรชนิดอื่น จึงไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าเพียงพอ สามารถแก้ปัญหาได้โดยการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบเหลือใช้ทางการเกษตรต่าง ๆ เป็นอาหารสัตว์เช่นเปลือกข้าวโพด ยอดอ้อย ทางปาล์ม เป็นต้นโดยเฉพาะวัสดุเหลือใช้จากปาล์มน้ำมัน (ทางใบปาล์ม กากปาล์ม) ซึ่งจะมีมากในอนาคตเนื่องจากการส่งเสริมปลูกพืชพลังงานทดแทนของทางราชการ การแนะนำการปลูกพันธุ์หญ้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมให้ปลูกหญ้าแซมในพื้นที่เพาะปลูกพืชอย่างอื่นก็สามารถช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้

3. **ด้านการสร้างเครือข่ายการผลิตแพะแกะ** เพื่อให้สามารถผลิตแพะแกะได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งปริมาณและคุณภาพ และมีแพะแกะป้อนตลาดได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เครือข่ายการผลิตจำเป็นต้องสร้างทั้งในรูปแบบเครือข่ายการเลี้ยงแบบฟาร์มธุรกิจ ที่มีมาตรฐาน สามารถผลิตแพะแกะที่มีคุณภาพเนื้อดีสำหรับป้อนตลาดผู้บริโภคที่ต้องการเนื้อที่มีคุณภาพดี และป้อนโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์แพะที่จะเกิดขึ้น และการสร้างเครือข่ายสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ยังเลี้ยงแพะแกะตามวิถีชีวิตเดิม ซึ่งแพะแกะเหล่านี้ยังเป็นที่ต้องการของชาวบ้านสำหรับบริโภคในท้องถิ่นและเพื่อการประกอบพิธีกรรม การสร้างเครือข่ายการเลี้ยงแพะแกะเชิงธุรกิจอาจดำเนินการในรูปแบบการทำ contact farming ส่วนเครือข่ายการเลี้ยงแพะแกะรายย่อยรูปแบบการส่งเสริมสามารถดำเนินการในลักษณะการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะแกะ หรือ ธนาคารแพะ เป็นต้น

4. **ด้านการตลาด** เพื่อให้เกิดตลาดและช่องทางการตลาดที่ชัดเจน สามารถทำได้โดย การสร้างตลาดกลางแพะแกะขึ้นทั้งระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด โดยให้ตลาดมีความยั่งยืนและมีความถี่ในการเปิดตลาดที่เหมาะสม หมุนเวียนสลับไป รวมถึงการส่งเสริมตลาดในลักษณะของ contact farming นอกจากนี้การสร้างโรงฆ่าสัตว์สำหรับแพะแกะที่ได้มาตรฐาน และการเปิดเชิงจำหน่ายเนื้อแพะแกะ ร้านอาหารแพะแกะ ให้ผู้บริโภคสามารถซื้อหาได้อย่างสะดวก เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง และการสร้างความร่วมมือกับมาเลเซียด้านตลาดฮาลาล รวมถึงหาช่องทางในการเปิดตลาดไปยังประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางโดยเฉพาะประเทศกาตาร์และประเทศคูเวต จะช่วยเสริมให้การส่งเสริมการเลี้ยงแพะแกะประสบความสำเร็จ

5. **ด้านการวิจัยและพัฒนา** โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อทำการการศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแพะแกะ ได้แก่การพัฒนาการผลิต เช่นด้านปรับปรุงพันธุ์ อาหาร การจัดการเลี้ยงและการส่งเสริมการเลี้ยงแพะแกะ ด้านการพัฒนาตลาดเช่น ศึกษาระบบการตลาด การพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด ช่องทางการตลาด ศึกษาการพัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์แพะแกะ เป็นต้น

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีประสิทธิภาพในการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมีต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม
- 2) ผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากแพะที่เกษตรกรผลิตได้มีเสถียรภาพด้านราคา และตลาดรองรับได้ตลอดปี
- 3) มีผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผลผลิตแพะมีจำนวนหลากหลายชนิดเพิ่มตามขึ้น
- 4) องค์กรเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น

11. แผนงานโครงการ

- ประกอบไปด้วย 44 โครงการ (ตามที่แนบ)